N:o 26.

Ank. till Riksd. kansli den 21 mars 1903, kl 11 f. m.

Betänkande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887, såvidt sagda proposition icke blifvit i bevillningsutskottets betänkande n:o 1 behandlad, äfvensom i anledning af en i sammanhang med nämnda proposition väckt motion.

I en till innevarande Riksdag aflåten, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, n:o 22, af den 23 sistlidne januari har Kungl. Maj:t, under åberopande af vid propositionen fogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för nämnda dag,

dels föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen bilagdt förslag till förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887,

dels ock i sammanhang härmed föreslagit,

att hvad sålunda i afseende å förhöjningen af brännvinsskatten stadgas skall lända till efterrättelse från och med dag, som, efter af Riksdagen därom fattadt beslut, af Kungl. Maj:t kungöres;

att bestämmelserna angående särskild afgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då majs där användes, samt angående

användningen af malen spannmål skola träda i kraft från och med dag, som, efter det Riksdagen fattat beslut om upphäfvande af majstullen, af Kungl. Maj:t kungöres;

att skatt vid denaturering af brännvin skall intill den 1 oktober 1903 restitueras med 50 öre för litern;

att bestämmelserna angående den förhöjda restitutionen vid utförsel skola tillämpas från och med den 1 januari 1904; samt

att öfriga bestämmelser skola träda i kraft den 1 oktober 1903.

Det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till ändring af ofvanberörda §§ i brännvinstillverkningsförordningen är af följande lydelse:

Förslag

till

förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i nådiga förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887.

§ 3.

För brännvinstillverkning må begagnas redskap af hvilken storlek och beskaffenhet som helst med allenast de inskränkningar, som för kontrollens handhafvande äro eller varda föreskrifna. Äfven må användas alla slags råämnen, majs och utländsk potatis dock endast i den ordning här nedan sägs samt malen spannmål allenast under den särskilda kontroll, som af Kungl. Maj:t föreskrifves.

§ 4.

1. Den, som vill idka brännvinstillverkning, skall minst tio dagar före den, då tillverkningen är afsedd att begynna, skriftligen anmäla sådant hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, med uppgift å såväl stället för tillverkningens bedrifvande som ock dagen, då den skall taga sin början, samt därvid aflämna bevis, att han är behörig att utöfva brännvinstillverkning. Af bolag tillämnad brännvinstillverkning skall anmälas af den, som enligt gällande lag äger för bolaget föra talan, och skall därvid lämnas uppgift om samtliga delägare i bolaget. Finner Kungl. Maj:ts befallningshafvande hinder icke möta för handte-

ringens utöfvande, varde tillståndsbevis utfärdadt. Dock må sådant bevis icke utfärdas för den, hvilken blifvit dömd till ansvar för brott, som omförmälas i §§ 23 och 25 i denna förordning.

2. Vill tillverkare för brännvinstillverkning använda majs eller utländsk potatis, göre därom skriftlig anmälan hos den vid bränneriet anställde kontrollören minst tre dagar, innan den första inmäskningen däraf är afsedd att ske. Kontrollören åligger att dels lämna tillverkaren bevis om gjord anmälan, dels ock ofördröjligen därom underrätta Kungl. Maj:ts befallningshafvande och öfverkontrollören.

§ 6.

1. Vill brännvinstillverkare före den allmänna tillverkningstidens utgång afstå från tillverkningsrätten, skall han därom göra skriftlig anmälan hos den kontrollör, som är anställd vid bränneriet, minst tre dagar före utgången af det tillverkningsdygn, med hvilket han anmäler sig vilja afsluta tillverkningen; dock att, om bränneri eller däri begagnad redskap genom vådeld eller annan olyckshändelse blifvit väsentligen skadadt, tillverkningsrätten må upphöra omedelbart efter det tillverkaren gjort skriftlig anmälan därom. Kontrollören åligger att dels lämna tillverkaren bevis om gjord anmälan, dels ock ofördröjligen underrätta Kungl. Maj:ts befallningshafvande och öfverkontrollören om tiden för tillverkningsrättens upphörande.

2. I bränneri, där tillverkningen sålunda blifvit anmäld att upphöra, må den ej efter den utsatta tiden äga rum utan förnyad anmälan, som i § 4 mom. 1 sägs.

3. Om tillverkare, som anmält sig ämna vid brännvinstillverkning använda majs eller utländsk potatis, vill upphöra med användningen af dylika råämnen före den allmänna tillverkningstidens utgång, göre han därom anmälan på sätt i mom. 1 sägs; och skall, då sådan anmälan sker, förfaras på sätt i samma mom. föreskrifves.

4. Med tillverkningsdygn förstås i denna förordning tiden från klockan tolf på dagen den ena till samma timme å nästföljande helgfria dag.

§ 7.

Om anmäld brännvinstillverkning ej företages inom tre tillverkningsdygn efter den i anmälan uppgifna tid eller brännvinstillverkning afbrytes utan sådan anmälan, som i § 6 mom. 1 omförmäles, eller utan

Kungl. Maj:ts därom meddelade föreskrift och ej inom tre tillverkningsdygn, det oräknadt, hvarunder afbrottet inträdde, ånyo företages, åligger det brännvinstillverkaren att för de tillverkningsdygn, under hvilka tillverkningen sålunda icke utöfvats, gälda på bränneriet belöpande kontrollkostnader.

§ 8.

Förteckning öfver anmälningar och uppgifter enligt § 4 mom. 1 och § 5 skall af Kungl. Maj:ts befallningshafvande öfversändas till öfverkontrollör sist dagen efter det sådan anmälan skett och till finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå första helgfria dag i hvarje vecka.

§ 10.

1. För brännvin, tillverkadt inom landet, skall efter afdrag af två procent, som äro skattefria, tillverkaren påföras skatt med 65 öre för hvarje liter af normalstyrka, hvarmed förstås brännvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.

2. Inbetalning af tillverkningsskatt verkställes i landtränteriet, dock hvarje gång icke för mindre än 1,500 liter.

3. Vid utförsel af brännvin må, efter hvad särskildt finnes stadgadt, åtnjutas restitution med 66,3 öre för hvarje liter renadt och med 65 öre för hvarje liter icke renadt brännvin af normalstyrka.

4. Restitution af tillverkningsskatt må under de villkor och den kontroll, Kungl. Maj:t vill föreskrifva, åtnjutas

för brännvin, som vid staten tillhörigt krutbruk användes för tillverkning af krut, afsedt för krigsbruk eller för öfningar i försvarsändamål;

för finkelolja, afsedd till tekniskt ändamål; samt

för brännvin, som gjorts till förtäring obrukbart (denaturerats).

För brännvin, som denaturerats vid bränneri, där tillverkningsrätt gäller, må åtnjutas skattefrihet.

Afgift för undersökning af finkelolja i och för restitution af tillverkningsskatt utgår med två öre och för denaturering af brännvin med ett öre för hvarje liter af normalstyrka.

§ 11.

1. Har tillverkningen icke uppgått till 8,000 liter beskattningsbart brännvin för hela den tid tillverkningsrätten gällt, då skall förutom

stadgad skatt erläggas en afgift af 10 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade litertalet understiger nämnda belopp; och likaledes skall, i händelse tillverkningen ej uppgått till 500 liter i medeltal för hvarje tillverkningsdygn, utgå en afgift af 10 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade brännvinet understiger ett efter en medeltillverkning af 500 liter beräknadt tillverkningsbelopp. Dessa afgifter skola dock ej utgå, då tillverkningsrättens upphörande grundar sig på anmälan efter olyckshändelse, hvarom i § 6 sägs, eller Kungl. Maj:ts därom meddelade föreskrift; och ankomme på Kungl. Maj:ts pröfning, huruvida eller i hvad mån befrielse från desamma må medgifvas, då brännvinet erhålles såsom biprodukt vid annan tillverkning.

2. Har tillverkningen vid ett och samma bränneri under tiden från den 1 oktober till den 1 därpå följande maj öfverstigit 600,000 liter beskattningsbart brännvin eller under tiden från den 1 maj till den 1 oktober öfverstigit 435,000 liter, då skall förutom stadgad skatt erläggas en afgift af 5 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade litertalet öfverstiger i förra fallet 600,000 liter och i det senare 435,000 liter.

3. De enligt mom. 1 och 2 utgående särskilda afgifter skall tillverkaren inom fjorton dagar efter tillverkningsrättens upphörande inbetala till landtränteriet. Sker det ej, låte Kungl. Maj:ts befallningshafvande ofördröjligen utmäta afgifterna; och skall emellertid det vid bränneriet tillverkade och vid tillverkningstidens slut under offentlig vård kvarvarande brännvinet utgöra pant för afgifterna.

4. För brännvin, tillverkadt vid bränneri under tid, då jämlikt anmälan enligt § 4 mom. 2 majs eller utländsk potatis där användes för brännvinstillverkning, skall tillverkaren påföras en särskild afgift af 5 öre för hvarje liter. Denna afgift inbetalas förskottsvis i landtränteriet, dock hvarje gång icke för mindre än 10,000 liter; för mycket erlagd afgift restitueras efter tillverkningsrättens upphörande på därom af tillverkaren gjord framställning.

§ 25.

1. Den, som vid brännvinstillverkning från beskattning undansnillar något af det brännvin, som tillverkas, begagnar tillverkningsredskap, ledningsrör eller sprithållare med dold öppning eller afledning, hvarigenom brännvin kan lönligen uttagas, eller olofligen bryter försegling eller öppnar eller borttager lås, som öfverkontrollör eller kontrollör i bränneri åsatt, eller gör åverkan å den i bränneriet uppsatta

kontrollapparaten, straffes med böter från och med 500 till och med 5,000 kronor eller dömes till fängelse från och med en månad till och med ett år; dock må, där försnillning skett i större omfattning eller omständigheterna eljest äro synnerligen försvårande, dömas till straffarbete från och med två månader till och med två år. Den, som efter detta lagrum dömes, skall ock utgifva den skatt, som belöper sig för det undansnillade brännvinet, samt hafva förbrutit redskapen, det i bränneriet med därtill hörande förvaringsrum och nederlagsmagasin vid beslagstillfället befintliga brännvin och de kärl, i hvilka det förvaras.

2. Har tillverkare vid brännvinstillverkning utan anmälan, som i § 4 mom. 2 sägs, användt majs eller utländsk potatis, erlägge han för allt det brännvin, som vid bränneriet tillverkats under den tid, då tillverkning där pågick på grund af samma tillståndsbevis, som gällde, när den olofliga användningen af nämnda råämnen ägde rum, en särskild afgift af 5 öre för hvarje liter, dock minst 500 kronor.

3. Varder någon, som begagnar nederlagsrätt, beträdd med att olofligen bortföra brännvin från nederlaget eller bryter han kronans lås, som blifvit satt å nederlagsmagasin, dömes till böter från och med 100 till och med 2,000 kronor eller fängelse från och med en till och med sex månader. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, dömes till straffarbete från och med två månader till och med ett år. I fall det olofligen bortförda brännvinet återfinnes, vare det förverkadt; kan det ej tillrättaskaffas, gälde tillverkaren dess värde.

Med förmälan att den i ifrågavarande kungl. proposition väckta frågan om höjning af tillverkningsskatten torde kunna omedelbarligen afgöras och att det vore af yttersta vikt, att denna fråga blefve så skyndsamt som möjligt behandlad, har bevillningsutskottet i sitt betänkande n:o 1 afgifvit utlåtande öfver denna proposition, så vidt densamma anginge höjning af tillverkningsskatten å brännvin jämte de häraf beroende öfvergångsstadganden; och har bevillningsutskottet i berörda utlåtande hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att § 10 i gällande förordning angående villkoren för tillverkning af brännvin skulle erhålla den af Kungl. Maj:t föreslagna förändrade lydelse, äfvensom att, vid bifall härtill, Riksdagen tillika måtte godkänna de af Kungl. Maj:t föreslagna, häraf beroende öfvergångsstadganden. Hvad utskottet sålunda hemställt, blef af Riksdagen godkändt.

Utskottet går nu att afgifva utlåtande öfver de delar af Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, som ännu icke blifvit af Riksdagen afgjorda, nämligen den föreslagna ändringen af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 11 och 25 brännvinstillverkningsförordningen äfvensom Kungl. Maj:ts förslag, att bestämmelserna angående särskild afgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då majs där användes, samt angående användningen af malen spannmål skola träda i kraft från och med dag, som, efter det Riksdagen fattat beslut om upphäfvande af majstullen, af Kungl. Maj:t kungöres, och att öfriga föreslagna bestämmelser — med undantag af föreskrifterna om tiden för tillämpningen af den förhöjda tillverkningsskatten och skatten vid denaturering af brännvin äfvensom om den förhöjda restitutionen vid utförsel — skola träda i kraft den 1 oktober 1903; och har utskottet ansett sig böra i sammanhang härmed afgifva utlåtande öfver en inom Andra Kammaren i anledning af förevarande proposition väckt motion, n:o 124, af herr *N. Jönsson* i Gammalstorp, hvilken motion hänvisats till utskottet.

I förutnämnda betänkande n:o 1 äfvensom i sitt denna dag afgifna betänkande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående tullfrihet för omalen majs har utskottet återgifvit de delar af det vid nu förevarande proposition fogade statsrådsprotokoll, som hänföra sig till frågorna om höjning af brännvinstillverkningsskatten och tullfrihet för majs, äfvensom den med frågan om tullfrihet för majs oskiljaktigt förbundna frågan om höjd skatt å majsbrännvin, jämte förslagen om höjd skatt för brännvin, tillverkadt af utländsk potatis, och om särskild kontroll å brännvinstillverkning af malen spannmål; och tillåter sig därför utskottet, under hänvisning till nämnda båda betänkanden, nu inskränka sig att återgifva ifrågavarande statsrådsprotokoll i återstående delar.

Enligt sagda protokoll har chefen för finansdepartementet rörande öfriga förändringar i brännvinstillverkningsförordningen, eller grunderna för beräknandet af tilläggsafgiften vid s. k. öfvertillverkning samt förkortning af vissa i förordningen förekommande anmälningstider m. m., anfört följande:

»Förutom i fråga om särskild afgift för brännvin, tillverkadt af importerad utländsk potatis, synas mig petitionärernas framställningar endast i hvad de angå brännvinstillverkningens inskränkning till visst belopp böra föranleda någon åtgärd.

Enligt uppgifter, lämnade från kontroll- och justeringsbyrån, steg brännvinstillverkningen vid brännerierna tillverkningsåren 1891—92 och 1901—02 till följande belopp, nämligen år 1891—92

vid 22	brännerier	till	högst 50,000	liter		
» 31	»	»	mellan 50,000	och	100,000	liter
» 27	»	»	» 100,000	»	200,000	»
» 44	»	»	» 200,000	»	400,000	»
» 12	»	»	» 400,000	»	600,000	»
» 6	»	»	mera än 600,000	liter		

samt år 1901—02

vid 4	brännerier	till	högst 50,000	liter		
» 12	»	»	mellan 50,000	och	100,000	liter
» 21	»	»	» 100,000	»	200,000	»
» 41	»	»	» 200,000	»	400,000	»
» 39	»	»	» 400,000	»	600,000	»
» 18	»	»	mera än 600,000	liter.		

Härvid är visserligen att märka, att brännvinstillverkningen under de senaste åren varit större än vanligt, äfvensom att bland de 18 brännerier, som under sistlidet år tillverkat mera än 600,000 liter, äfven förekomma 5 pressjästfabriker, som varit i gång under hela året; men äfven med tillbörligt afseende fästadt härå visa ändock de anförda siffrorna, att brännerihandteringens utveckling under de senaste tio åren gått i sådan riktning, att antalet af de minsta brännerierna minskats dels genom några bränneriers nedläggande, dels ock genom andras utvidgande, under det att däremot antalet stora brännerier ökats i högst afsevärd grad. Då det är af stor betydelse för jordbruket att fortfarande få behålla brännerihandteringen såsom en sin binäring, är det nödvändigt, att åtgärd vidtages för att hejda den ofvan antydda utvecklingen.

I nu gällande förordning angående villkoren för tillverkning af brännvin stadgas i § 11, att om tillverkningen vid ett bränneri under hela den tid, tillverkningsrätt där gällt, öfverstigit 5,000 liter beskattningsbart brännvin i medeltal för hvarje tillverkningsdygn, skall en särskild afgift af 10 öre utgå för hvarje liter, hvarmed det tillverkade brännvinet öfverstiger en medeltillverkning, beräknad efter 5,000 liter för hvarje tillverkningsdygn. På grund häraf kan vid ett bränneri under den allmänna tillverkningstiden 1 oktober—1 maj — i de flesta fall 176 tillverkningsdygn — tillverkas 880,000 liter beskattningsbart brännvin mot vanlig skatt, under det att för det därutöfver tillverkade brännvinet särskild afgift måste erläggas. Därest, såsom jag anser, en inskränkning i bränneriernas största tillverkning bör ske, lämna de redan anförda siffrorna en tydlig anvisning, huru långt inskränkningen

lämpligen bör sträckas, nämligen till 600,000 liter. Bestämmes det belopp, som under allmänna tillverkningstiden må tillverkas vid ett bränneri mot erläggande af den vanliga skatten, till 600,000 liter beskattningsbart brännvin, hvilket motsvarar något mera än 612,000 liter brännvin af normalstyrka, skulle, under förutsättning att förhållandena vore desamma som under tillverkningsåret 1901—1902, endast 11 af de nämnda år i gång varande brännerierna beröras af förändringen, nämligen 3 jästfabriker, 3 betsaftsbrännerier, 1 melassbränneri och 4 andra brännerier, af hvilka sistnämnda dock två med endast ett obetydligare belopp öfverskredo den ifrågasatta gränsen. Vidtages den ifrågasatta ändringen, synes det vara lämpligt att på samma gång också förändra sättet för maximitillverkningens beräkning och ej längre därvid begagna medeltillverkning på tillverkningsdygn, utan i stället bestämma ett högsta belopp, som under den allmänna tillverkningstiden från den 1 oktober till den 1 maj må vid ett och samma bränneri tillverkas utan erläggande af särskild afgift utöfver skatten. Härför tala flera skäl. Först och främst är med billighet mest öfverensstämmande, att en tillverkare får använda sina råmaterial på sätt honom lämpligast synes, således använda dem under en kortare eller längre tid allt efter som det för honom synes förmånligast. Särskildt vid brännvinstillverkning af betor är det en fördel, att icke säga rent af nödvändigt, att kunna afsluta tillverkningen redan under höstmånaderna, emedan betornas sockerhalt i afsevärd grad minskas, ju längre de förvaras. Då enligt mitt förslag maximitillverkningen skulle inskränkas så betydligt som till ungefär två tredjedelar af den nuvarande, bör i stället frihet beredas tillverkarne att på förmånligaste sätt ordna sin tillverkning inom de för densamma utstakade gränserna. Vidare är det för en tillverkare synnerligen lätt att kringgå den nuvarande bestämmelsen; han kan nämligen under en kort tid forcera tillverkningen, så att den vida öfverstiger 5,000 liter om dygnet, och därefter drifva densamma ytterst långsamt, till och med inställa den några dagar i sänder, till dess antalet tillverkningsdygn blifvit så stort, att medeltillverkningen för dygnet nedgått under 5,000 liter, hvilket vanligen blir billigare än att betala den föreskrifna afgiften för öfvertillverkningen.

Vid en så stark begränsning af tillverkningen, som jag nu föreslagit, bör äfven beloppet af den särskilda afgiften för öfvertillverkningen ändras, så att denna afgift icke kommer att verka såsom ett förbud mot tillverkning utöfver den föreslagna gränsen. Detta kan sägas vara förhållandet med den nuvarande afgiften, 10 öre för hvarje liter; också har öfvertillverkning åtminstone under de senaste tjugu

åren icke förekommit förr än just under sistförflutna tillverkningsår. Sättes däremot ifrågavarande afgift till 5 öre för liter, blir den tillräckligt stor för att i allmänhet hindra tillverkningen att öfverskrida 600,000 liter utan att dock alldeles omöjliggöra detta, därest en eller annan tillverkare skulle önska att utsträcka sin tillverkning utöfver nämnda belopp.

Begränsningen af brännvinstillverkningen under tiden 1 oktober till 1 maj till 600,000 liter förutsätter gifvetvis, att äfven tillverkningen under den öfriga tiden af året begränsas i samma mån. Eftersom antalet tillverkningsdygn under månaderna maj till och med september i allmänhet är 128, bör tillverkningen under denna tid begränsas till 435,000 liter för att komma i rätt förhållande till vintertillverkningen.

Fråga om ändring i § 11 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin i syfte att utbyta bestämmelsen om en viss högsta tillverkning på dygnet mot en dylik om viss högsta tillverkning under hela tillverkningstiden har vid ett föregående tillfälle varit före, men då utan samband med förslag att minska tillverkningen. Öfver det i ämnet väckta förslaget infordrades underdåniga utlåtanden från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus, Kristianstads och Blekinge län, af hvilka de två förstnämnda tillstyrkte detsamma, hvaremot Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län hufvudsakligen af farhåga för ökad brännvinstillverkning af betor afstyrkte detsamma. Faran härför är emellertid nu undanröjd genom den föreslagna sänkningen af den gräns, vid hvilken skyldighet inträder att erlägga en särskild afgift utöfver skatten.

Åt bestämmelsen om särskild afgift för den del af tillverkningen, som öfverstiger 600,000 liter, bör gifvas sådan affattning, att den gäller för hvarje särskildt bränneri, oafsedt om tillverkningen där bedrifves på grund af ett enda tillståndsbevis, som gäller hela tillverkningstiden, eller om flera tillståndsbevis uttagits efter hvarandra af vare sig en och samma eller flera personer.

I nu gällande tillverkningsförordning föreskrifves vidare, att tillämnad brännvinstillverkning skall anmälas 14 och tillverkningens afslutande 5 dagar i förväg. Dessa anmälningstider, förr möjligen behöfliga, hafva med förbättrade kommunikationer nu blifvit alldeles för långa, och då de dessutom medföra vissa olägenheter för tillverkaren, synas de mig böra lämpligen förkortas till respektive 10 och 3 dagar, detta desto hellre, som redan 1891 års maltskattekommitté föreslog 10 dagars anmälningstid för bryggerierna, mot hvilket förslag länsstyrelserna i däröfver afgifna utlåtanden icke framställt någon anmärkning. I sam-

manhang härmed bör ock den i § 7 medgifna tid af 5 tillverkningsdygn, hvarunder tillverkningen vid bränneri må vara inställd, innan skyldighet inträder för tillverkaren att ersätta kontrollkostnaden, nedsättes till 3 tillverkningsdygn. Den nuvarande onödigt långa tidrymden af fem dagar vållar nämligen statsverket betydliga kostnader, därigenom att nästan alltid vid tillverkningens början och slut och ofta jämväl vid andra tillfällen brännerierna stå stilla flere dagar, under det tillverkningsrätten är gällande.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Af öfriga föreslagna ändringar i förordningen bör bestämmelsen om särskild afgift å brännvin, som tillverkas af majs, hvilken bestämmelse förutsätter borttagande af den nuvarande tullafgiften på majs, ej träda i kraft förr än någon tid, exempelvis fjorton dagar förflutit, sedan beslut om tullfrihet för majs trädt i kraft. Å ena sidan behöfva nämligen de brännvinstillverkare, som använda majs, någon tid för att använda redan inköpt förråd däraf, men å andra sidan får mellantiden ej tilltagas för lång, på det att tillverkarne ej må få tillfälle att importera och till brännvinstillverkningen använda tullfri majs. Samtidigt med nämnda afgift bör ock bestämmelsen angående användning af malen spannmål träda i kraft.

Återstående föreslagna ändringar kunna lämpligen tillämpas från och med början af nästa tillverkningsår, således från den 1 oktober 1903.»

Ofvan omförmälda, af herr *Jönsson* väckta motion är af följande lydelse:

»I anledning af Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 22, hvaruti Kungl. Maj:t för att skydda potatisodlingen inom landet föreslår en särskild afgift af 5 öre pr liter för af majs och utländsk potatis tillverkadt 50 % brännvin, tillåter jag mig härmed, för att detta skydd icke skall blifva illusoriskt, vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta, att brännvin, tillverkadt af stärkelse och gråstärkelse efter utländsk potatis och majs samt af affallet vid pressjästfabriker, hvarvid i tillverkningen af pressjäst ingått produkter af nämnda slag, äfven måtte åsättas en särskild afgift af 5 öre pr liter 50 %, samt att de bestämmelser i öfrigt, som äro föreslagna att gälla vid tillverkning af brännvin af majs och utländska potater, äfven må blifva gällande vid brännvinstillverkning i af mig nu föreslagna hänseende.»

I sitt denna dag afgifna betänkande i anledning af Kungl. Maj:t:s proposition om borttagande af tullsatsen för omalen majs har utskottet på angifna skäl funnit sig böra hemställa om afslag å nämnda proposition. En af de viktigaste af de utaf Kungl. Maj:t nu föreslagna förändringarna i brännvinstillverkningsförordningen är förslaget att åsätta brännvin, tillverkadt vid bränneri under tid, då majs där användes för brännvinstillverkning, högre skatt än brännvin, som annars där tillverkas. Detta förslag står i oskiljaktigt sammanhang med och är också, på sätt i ofvan omförmälda statsrådsprotokoll uttryckligen framhållits, föranledt af förslaget om borttagande af tullen å majs. Då utskottet funnit sig icke kunna förorda sistnämnda förslag, har enligt utskottets mening förutsättningen för den nu ifrågasatta högre skatten för brännvin, tillverkadt af majs, bortfallit. Vid sådant förhållande saknar utskottet anledning att närmare inlåta sig på frågan om skatteförhöjningens storlek, sättet för den höjda skattens uttagande och föreslagna kontrollbestämmelser. — Den i § 3 af förslaget förekommande bestämmelsen, att malen spannmål må användas allenast under den särskilda kontroll, som af Kungl. Maj:t föreskrifves, är föranledd af förslaget om höjd skatt å majsbrännvin och närmast af den skärpta kontroll, som måste utöfvas däröfver, att icke i bränneri, där malen spannmål inmäskas, majsmjöl inblandas i annat mjöl. Då utskottet af ofvan antydda skäl funnit förslaget om förhöjd skatt för majsbrännvin icke böra antagas, torde frågan om nu förevarande bestämmelse få anses hafva förfallit.

Hvad härefter beträffar Kungl. Maj:ts förslag om höjd skatt för brännvin, tillverkadt vid bränneri under tid, då utländsk potatis där användes för brännvinstillverkning, synes detta förslag, äfven frånsedt de svårigheter, kontrollen skulle erbjuda, icke lämpligen böra antagas. I § 25 mom. 2 i Kungl. Maj:ts förslag föreskrifves, att tillverkare, som utan anmälan använder utländsk potatis för brännvinstillverkning, skall erlägga en särskild högre afgift för allt brännvin, som vid bränneriet tillverkats under viss angifven tid. Vidare föreskrifves i ett inom finansdepartementet utarbetadt förslag till ändring i ordningsstadgan för brännvinsbrännerierna, af hvilket förslag utskottet på begäran erhållit del, att tillverkare är pliktig lämna kontrollör uppgift om den inköpta potatisens inköps- och produktionsort. Det vill synas utskottet klart, att dessa stadganden måste för en samvetsgrann tillverkare medföra stora olägenheter och utsätta honom för att — utan något hans förvållande och i allt fall utan någon afsikt att undandraga statsverket stadgad afgift — drabbas

af den straffpåföljd i form af ytterligare höjd afgift, hvarom i § 25 mom. 2 förmäles.

Beträffande de af Kungl. Maj:t föreslagna ändringar i brännvinstillverkningsförordningen, hvilka icke äga omedelbart sammanhang med de ifrågasatta bestämmelserna om användande vid brännvinstillverkning af vissa utländska råämnen eller malen spannmål, har utskottet hyst tvekan, såväl huruvida afsikten varit, att dessa ändringar borde genomföras, äfven om propositionen i öfrigt icke vunne utskottets tillstyrkande, som ock, under sådan förutsättning, huruvida utskottet nu lämpligen borde utbryta dem ur det sammanhang, i hvilket de i propositionen influtit. Bevillningsutskottet har dock icke ansett dessa ändringar vara af sådan vikt och betydelse, att de, vid utskottets afstyrkande af förslagets viktigare och principiella bestämmelser, bort utbrytas och tillstyrkas; och härtill har utskottet ansett sig äga så mycket mera skäl, som flera utvägar förefinnas att vid behandlingen i kamrarna af detta betänkande, därest så anses önskligt, utan svårighet få en eller flera af nu ifrågavarande, i och för sig icke betydelsefulla, ändringar genomförda.

Utskottet har, i följd af det nu anförda, funnit sig böra afstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition i de delar, hvarom nu är fråga.

Då det af herr Jönsson i ofvan omförmälda motion väckta förslaget om höjd skatt å brännvin, tillverkadt af stärkelse efter utländsk potatis och majs samt vissa andra uppgifna ämnen, föranledts af ifrågavarande proposition, torde vid nyss nämnda förhållande något utskottets vidare yttrande i anledning af samma motion icke erfordras.

Utskottet hemställer fördenskull:

1:o) att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, såvidt densamma afser ändring af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887, icke måtte af Riksdagen bifallas;

2:o) att, vid bifall till hvad utskottet under 1:o) hemställt, Kungl. Maj:ts förslag angående tiden för tillämpningen af dels bestämmelserna angående särskild afgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då majs där användes, samt angående användningen af malen spannmål, dels ock öfriga föreslagna

ändringar i omförmälda §§ af brännvinstillverkningsförordningen måtte anses hafva förfallit; samt

3:o) att herr Jönssons omförmälda motion angående förhöjd skatt å brännvin, tillverkadt af stärkelse efter utländsk potatis och majs m. fl. ämnen. måtte anses besvarad genom hvad utskottet under 1:o) hemställt.

Stockholm den 12 mars 1903.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herrar *J. Bromée, G. Jansson, O. A. Ericsson, Brodin, Almqvist, Beckman, Pantzarhielm, Höjer* och *Åkerlund,* hvilka ansett, att utskottets betänkande bort hafva följande lydelse:

»I en till innevarande — — — — — nu föreslagna hänseende. (sid 11.)

I sitt denna dag afgifna betänkande i anledning af bland annat Kungl. Maj:ts proposition om borttagande af tullsatsen för omalen majs har utskottet på anförda skäl funnit sig böra hemställa om bifall till nämnda proposition. Den viktigaste af de utaf Kungl. Maj:t nu föreslagna förändringarna i brännvinstillverkningsförordningen är förslaget att åsätta brännvin, tillverkadt vid bränneri under tid, då majs eller utländsk potatis där användes, en särskild afgift af 5 öre för hvarje liter. Denna åtgärd eller åsättandet af en dylik särskild afgift anser utskottet på de i den kungl. propositionen anförda grunder vara af behofvet påkallad. Äfven synes utskottet storleken af ifrågavarande afgift motsvara det med afgiften afsedda ändamålet.

Såsom i Kungl. Maj:ts proposition framhållits, torde genom den nu föreslagna anordningen svårighet icke komma att uppstå vid utöfvandet af en effektiv kontroll i afseende på användningen af majs och utländsk potatis såsom råämne. Skulle för öfrigt rörande denna kontroll, i hvad den afser den utländska potatisen, någon ytterligare anordning visa sig vara af nöden, kan i detta afseende Kungl. Maj:t på administrativ väg vidtaga erforderliga ändringar i ordningsstadgan för brännvinsbrännerierna i riket.

Den i § 3 af Kungl. Maj:ts förslag förekommande bestämmelsen, att malen spannmål må användas allenast under den särskilda kontroll, som af Kungl. Maj:t föreskrifves, är föranledd af förslaget om höjd skatt å majsbrännvin och närmast af den skärpta kontroll, som måste utöfvas däröfver, att icke i bränneri, där malen spannmål inmäskas, majsmjöl inblandas i annat mjöl. Beträffande anordnandet af den i berörda § omförmälda särskilda kontrollen har utskottet blifvit satt i tillfälle att taga del af ett i sådant hänseende inom finansdepartementet utarbetadt förslag, och har utskottet för sin del icke haft någon befogad anmärkning mot detta förslag.

Mot öfriga i Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition föreslagna ändringar har utskottet icke heller funnit skäl att framställa någon erinran, hvadan utskottet tillstyrker bifall till förslaget äfven i dessa delar.

Vidkommande ofvanberörda, af herr N. Jönsson väckta motion, uti hvilken framställts förslag om bland annat höjd skatt å brännvin, tillverkadt af stärkelse efter utländsk potatis och majs samt vissa andra uppgifna ämnen, lärer nog enligt utskottets uppfattning för de af motionären föreslagna åtgärderna ingalunda saknas skäl, men håller utskottet före, att ett förslag härom bör föregås af en närmare utredning, hvilken utredning lämpligast torde böra äga rum genom Kungl. Maj:ts försorg.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

1:o) att Riksdagen måtte besluta, att 3, 4, 6, 7, 8, 11 och 25 §§ i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887 skola erhålla den förändrade lydelse, som i ifrågavarande proposition blifvit af Kungl. Maj:t föreslagen;

2:o) att, vid bifall till hvad utskottet under 1:o) hemställt, Riksdagen tillika måtte besluta,

a) att bestämmelserna angående särskild afgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då majs där användes, samt angående användningen af malen spannmål skola träda i kraft från och med dag, som, efter det Riksdagen fattat beslut om upphäfvande af majstullen, af Kungl. Maj:t kungöres;

b) att öfriga bestämmelser skola träda i kraft den 1 oktober 1903; samt

3:o) att Riksdagen, i anledning af herr Jönssons ifrågavarande motion, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning i de af motionären angifna afseenden samt, så fort ske kan, till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill en dylik utredning må föranleda»; samt

af herr *Lindblad*, som anfört:

»Det är en känd sak, att potatisodlingen väl kan bedrifvas på ett lönande sätt, där potatisen låter sig afsättas till menniskoföda, men att där samma odling sker i större skala och produkten för afsättningens skull måste förädlas till stärkelse eller brännvin, priset i hög grad reduceras. Under det att majsen en tid har ansetts såsom den största kon-

kurrenten till dylik potatis, har efter majstullens införande en annan, till och med farligare konkurrent uppstått, nämligen den tullfritt importerade tyska potatisen, som visat sig mycket mera stärkelserik än vår egen potatis och på grund af öfverproduktionen i Tyskland här kan salubjudas för exceptionellt billiga priser.

I samband med förslag till majstullens afskaffande och särskild skatts åsättande å det brännvin, som af majs frambringas, har Kungl. Maj:t jemväl föreslagit förhöjd skatt för brännvin, som framställes af importerad potatis. Att emellertid vid företagande af en dylik åtgärd statsmakterna ej gerna böra lämna den andra lika viktiga förädlingsindustrien — som använder väl så mycket potatis — å sido, synes mig ligga i öppen dag. Det gäller nu likasom eljest medels andra skyddsåtgärder att fortfarande bereda en del af vårt jordbruk, här potatisodlingen, möjlighet att existera gent emot öfvermäktiga, utländska medtäflares af naturen gynnade produktion.

Huru detta skydd lämpligast bör åstadkommas, är enligt min mening ej nog utredt, och då rättvisan kräfver, att potatisodlingen för tekniska behof — vare sig densamma afser frambringande af stärkelse eller af brännvin — erhåller nöjaktigt skydd mot utländsk konkurrens, vågar jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och på hvad sätt skydd må beredas den svenska potatisodlingen, der denna eger rum för tekniska behof, samt därefter till Riksdagen inkomma med de förslag, som af utredningen föranledas.»

Herrar *Östberg* och *K. G. Karlsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i den slutliga behandlingen af detta ärende inom utskottet.